

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Institucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Relacja z międzynarodowej konferencji „Przyszłość Podejścia LEADER 2020+”

Organizatorami konferencji, która odbyła się w dniach 4 - 7 czerwca 2018 w Albanii (Bułgaria), było Ministerstwo Rolnictwa, Żywności i Leśnictwa Bułgarii, Europejskie Stowarzyszenie ELARD skupiające większość lokalnych grup działania funkcjonujących w Europie oraz Stowarzyszenie Bułgarskiej Sieci LEADER.

4 czerwca w poniedziałek, konferencję otworzyli: pan dr Lozan Vasilieva – Wiceminister Rolnictwa, Żywności i Leśnictwa Bułgarii, Maria Botelho Prezydent ELARD oraz Neli Kadieva Prezes Stowarzyszenia Bułgarska Sieć LEADER.

W pierwszej sesji merytorycznej dyskutowano na temat kierunków rozwoju obszarów wiejskich w Europie. Roman Haken reprezentujący Europejski Komitet Społeczno – Ekonomiczny (EKES) przedstawił przyszłe kierunki rozwoju obszarów wiejskich w Europie. EKES przygotowuje szereg ekspertyz i stanowisk dotyczących rolnictwa i obszarów wiejskich. Podejście takich osób jak Roman Haken z Czech, (czy przedstawiciel Polski w EKES - Krzysztof Kamieniecki), zapewnia niezależne opinie i nieco inne spojrzenie niż oficjalne stanowiska polityków albo urzędników zarówno europejskich jak i poszczególnych państw członkowskich. Roman Haken jako sprawozdawca opinii na temat RLKS wyraził szereg krytycznych uwag. Wyraził swoje zaniepokojenie brakiem jasnej wizji przyszłości podejścia LEADER po roku 2020 i brakiem odważnych decyzji w kierunku usprawnienia tego podejścia. Stwierdził, że LEADER jako podejście winien być rozszerzony nie tylko do wymiaru jaki w okresie 2014-2020 proponuje Rozwój Kierowany przez Lokalną Społeczność czyli finansowanie z kilku funduszy UE, ale również wspierany przez budżety krajowe, regionalne, z zaangażowaniem środków prywatnych w tym np. przedsiębiorców. Raz jeszcze zaapelował o budowanie wzajemnego zaufania i rozszerzanie RLKS w większym stopniu również na obszary miejskie, obszary zależne od rybactwa. Zgodnie z propozycją przedstawioną przez Romana Hakena ma zostać wprowadzony jeden program operacyjny na poziomie krajowym i strategię ze wskaźnikami opracowanymi przez LGD na poziomie lokalnym

Pani Christiane Kirketerp reprezentująca Komisję Europejską (Dyrekcję Generalną ds. Rolnictwa) przedstawiła wstępne założenia Wspólnej Polityki Rolnej po roku 2020. Z jednej strony potwierdziła limit 5% środków na podejście LEADER (RLKS), ale jednocześnie przedstawiła nowe ramy polityki rolnej, w których LEADER jest tylko jednym z elementów oddziaływania na obszary wiejskie. Wsparcie z EFRG i EFRROW ma na celu dalszą poprawę zrównoważonego rozwoju rolnictwa, żywności i obszarów wiejskich oraz przyczynia się do osiągnięcia następujących celów ogólnych:

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Institucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

a) wspieranie inteligentnego, odpornego i zróżnicowanego sektora rolnictwa przy zapewnieniu bezpieczeństwa żywnościowego;

b) zwiększenie troski o środowisko oraz intensyfikacja działań w dziedzinie klimatu, aby przyczynić się do realizacji unijnych celów związanych ze środowiskiem i klimatem;

c) **umacnianie struktury społeczno-ekonomicznej obszarów wiejskich.**

Cele te uzupełniają przekrojowy cel modernizacji tego sektora przez sprzyjanie dzieleniu się wiedzą, innowacji i cyfryzacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich, a także zachęcanie do ich wykorzystywania.

Cele szczegółowe Wspólnej Polityki Rolnej po roku 2020 przedstawiają się następująco:

- *wspieranie dochodowości i prężności gospodarstw rolnych w całej Unii w celu zwiększenia bezpieczeństwa żywnościowego*
- *zwiększenie orientacji rynkowej i konkurencyjności, oraz większy nacisk na badania, technologię i digitalizację*
- *poprawa pozycji rolników w łańcuchu wartości;*
- *przyczynianie się do łagodzenia zmian klimatu i adaptacji, a także zrównoważonej energii*
- *promowanie zrównoważonego rozwoju i wydajnego zarządzania zasobami naturalnymi, np. woda / gleba / powietrze*
- *wspomaganie ochrony różnorodności biologicznej, wzmocnienie usług na rzecz ekosystemów oraz ochrona siedlisk i krajobrazów*
- *przyciąganie młodych rolników i ułatwianie rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich*
- *promowanie zatrudnienia, wzrostu, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, w tym biogospodarki i zrównoważonej gospodarki leśnej*
- *Poprawa reakcji rolnictwa UE na społeczne potrzeby w obszarze żywności i zdrowia, w tym bezpieczną, pożywną i zrównoważoną żywność, marnotrawstwo żywności, a także na dobrostan zwierząt*

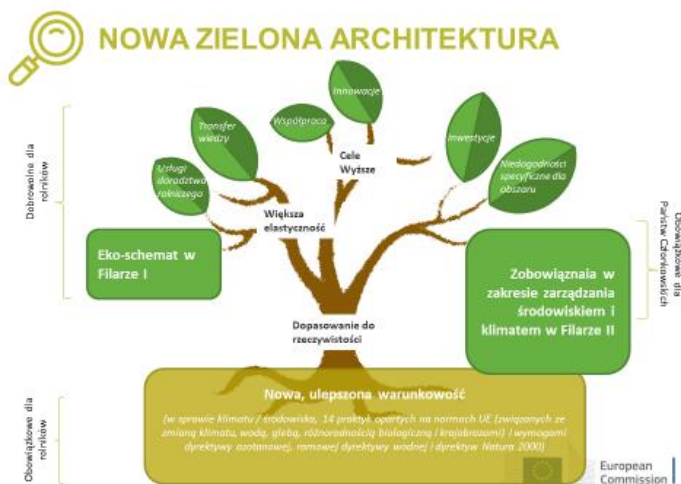
W ujęciu graficznym nowa tzw. „zielona architektura WPR” została przedstawiona na poniższym schemacie:

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

W innym ujęciu dotychczasowy II Filar Wspólnej Polityki Rolnej w nowym okresie programowania UE będzie składał się z poniżej opisanych elementów.

ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH

KLUCZOWE CECHY

Minimalny budżet wyodrębniony z całości EFRROW:

- 30% na interwencje odnoszące się do trzech celów środowiskowych / klimatycznych
- 5% LEADER

Możliwość korzystania z instrumentów finansowych (w tym kapitału obrotowego), również w połączeniu z dotacjami

Strategia digitalizacji, Strategia dla Młodych Rolników, Strategia Zarządzania Ryzykiem ma zostać włączona do Planu WPR

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Co istotne, podejście LEADER zostało włączone do szeroko rozumianego „nowego” obszaru określanego na powyższym schemacie jako „Współpraca”, który jak wynika z obecnego etapu prac będzie zawierał szereg rodzajów interwencji związanych z komponentem współpracy – w nowym podejściu. Nowy obszar „Współpraca” będzie zawierał następujące elementy:

- LEADER (RLKS)
- Grupy Operacyjne w ramach EPI
- Krótkie łańcuchy dostaw
- Organizacje producentów
- Systemy jakości
- Programy mobilności gruntów
- Inteligentne wioski (Smart Villages)

Drugiego dnia konferencji miałem (Ryszard Kamiński) swoje wystąpienie w imieniu Polskiego Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (prezentacja w załączeniu). Po przedstawieniu aktualnego stanu wdrażania podejścia LEADER (RLKS w ujęciu jedno i wielofunduszowym) przedstawiłem również kilka kwestii dyskusyjnych, które stanowią w Polsce przedmiot debaty o przyszłym kształcie RLKS i podejścia LEADER w tym między innymi:

1. Jak zharmonizować zasady wdrażania RLKS, aby umożliwić jego bardziej efektywne i jednolite wdrażanie?
2. Jaka powinna być rola LGD, tak aby zapewnić skuteczne działanie partnerstwa?
3. Czy konieczne jest dostosowanie zadań i wymagań do zróżnicowanych potencjałów LGD?
4. Jaki powinien być charakter i zakres LSR, tak aby był to dokument wskazujący kierunki rozwoju lokalnego?
5. W jaki sposób uprościć rozliczanie finansowania LGD i LSR?
6. Jak poprawić skuteczność wykorzystania RLKS w ramach innych niż EFRROW funduszy?

Na koniec przedstawiłem również charakterystykę wdrażania RLKS w ujęciu wielofunduszowym w województwie kujawsko – pomorskim oraz przedstawiłem bardzo krótko informacje o lokalnej grupie działania Partnerstwo dla Krajny i Pałuk jako przykładowej LGD realizującej podejście wielofunduszowe.

W kolejnym wystąpieniu Radim Srsen z Czech wystąpił w imieniu Komitetu Regionów. I ponownie nawiązał do koncepcji inteligentnych wiosek. Zasugerował, że rolę brokera innowacji może pełnić Lokalna Grupa Działania. Podobnie jak inni prelegenci zwracał uwagę na potrzebę koordynacji i współpracy między funduszami.

Koncepcję funkcjonowania podejścia LEADER i Rozwoju Kierowanego Przez Lokalną Społeczność po roku 2020 przedstawiła z kolei pani Elitsa Zhivkova z DG AGRI. Główne tezy jej

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

wystąpienia odnosiły się do doprecyzowania kompetencji Instytucji Zarządzającej w przypadku finansowania lokalnej strategii rozwoju z więcej niż jednego funduszu. Kwestia ta jest oczywiście znana w dwóch polskich regionach realizujących tego typu podejście i zdecydowanie wymaga wyjaśnienia. Przedstawiła propozycję zmian w zakresie realizacji projektów współpracy, oraz przyspieszenia wyboru LSR nie później niż rok po ostatecznym zatwierdzeniu programu. Podkreśliła również, że Komisja Europejska (DG AGRI) zdaje sobie sprawę z konieczności uproszczeń, w tym szczególnie kosztów zarządzania i animacji. Raz jeszcze potwierdziła minimalną alokację co najmniej 5% wkładu z EARFD przekazane do CAP strategicznego planu będzie zarezerwowane dla podejścia RLKS. Szczegółowe rekomendacje zawarte zostały na stronie: https://ec.europa.eu/commission/publications/natural-resources-and-environment_en.

W części podsumowującej, przedstawicielki ELARD: wiceprzewodnicząca Kriistina Tammets oraz Prezydent Maria Botelho nawiązały do stanowiska ELARD jako największej organizacji skupiającej europejskie lokalne grupy działania. Obie panie wprost nawiązywały do deklaracji z Tartu, która w Polsce była szeroko analizowana podczas spotkań LGD, Grupy Tematycznej ds. podejścia LEADER i powstała z udziałem delegatów z Polski. Wydaje się, że przedstawiciele Komisji Europejskiej zajmujący się podejściem LEADER rozumieją i akceptują stanowisko ELARD, jednak trudno stwierdzić, czy wobec obawy znacznego ograniczania środków szczególnie na II Filar WPR i presję wielu nowych inicjatyw jak np. inteligentne wioski czy grupy operacyjne na rzecz innowacji i szeroko rozumiany transfer wiedzy, potrzebne jest umiejętne „wpisanie” tego podejścia w wyzwania po roku 2020. LEADER jako podejście oddolne ma wciąż ogromny potencjał, trzeba jednak zrobić wszystko, aby nie kojarzył się z biurokracją tylko z inicjatywami służącymi rozwojowi obszarów wiejskich. Na koniec padły zaproszenia na jesienną konferencję europejskich LGD do Evory w Portugalii.

Notatkę sporządził Ryszard Kamiński, członek Grupy Tematycznej ds. podejścia LEADER, Prezes Forum Aktywizacji Obszarów Wiejskich, LGD Partnerstwo dla Krajny i Pałuk

Udział Ryszarda Kamińskiego był finansowany ze środków Jednostki Centralnej Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.

